

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

Quæstio VI. De ipso habitu fidei secundum se eiusque subiecto remoto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

QVÆSTIO VI.

De ipso habitu fidei secundum se, eiusque subiecto remoto.

Ad S. Thomam 2. 2. q. 4. 5. 6. 7. 8. & 9.

Absoluetur hæc quæstio quinque dubitationibus. I. Quid sit fidei habitus, & in qua potentia; & an, qualemue habitum voluntatis adiunctum habeat. II. Vtrum fides sit practica; itemque vna, perfecta, infusa, & Theologica virtus; eaque tam à charitate separabilis, quam per eam veluti formam perfectibilis, ac prima virtutum. III. An, & qua ratione fides certitudine tum scientias naturales, tum alias virtutes & habitus intellectuales superet. IV. De subiecto remoto fidei; speciatim an in primo statu innocentie tum Angeli, tum homines; an etiam Christus, Propeta, & Apostoli fidem habuerint; itemque an siue in Beatis, siue in demonibus, aut hæreticis nunc reipsa fides existat. V. An, & qua certitudine quisque in seipso fidei presentiam agnoscere possit: & quanam sint eius effectus: deque intellectus & scientia fidei affinis donis.

DVBIUM I.

Quid sit fidei habitus; & in qua potentia; & an, qualemue habitum voluntatis adiunctum habeat.

S. Thomas 2. 2. q. 4. 2. 1. & 2.

1 Postquam hætenus ea, quæ tam actibus, quam habitui fidei communia sunt, pertractauimus; sequitur, vt distincte ac seorsim, tum de habitu, tum de actibus fidei agamus: quorum considerationem etsi Sanctus Thomas habitui fidei anteposuerit, nos tamen postponendum existimauimus; non solum quia habitus in genere causæ efficiētis prior est actibus, sed etiam quia ab eius cognitione ipsa etiam cognitio actuum fidei non parum dependet.

2 Quod vero ad præsentem dubitationem attinet; Quæritur primo cum S. Thoma hic citat. quæst. 4. art. 1. Vtrum hæc sit competens habitus fidei definitio, quæ ei ab Apostolo tribuitur. Heb. 11. v. 1. *Fides est sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium.* Et respondetur breuiter affirmatiue cum S. Thoma ibidem, & cum Magistro aliisque Theologis in 3. dist. 23. Probat, tum auctoritate Apostoli ibidem, qui ex inilituto verba ita conformauit, quasi fidei naturam expositurus: tum ex comuni sensu SS. Patrū, speciatim Hieronymi in c. 5. epist. ad Galat. Augustini l. 2. de peccatorum meritis & remissione ca. 21. & Bernardi epist. 190. qui eodem modo Apostolum intellexerunt.

Quibus accedit ratio ex re ipsa, & sensu eius definitionis petita. Dicitur enim fides *substantia sperandarum rerum*; siue quia res illæ, quæ sperantur, per fidei habitum, & cognitionem in nobis quodammodo subsistunt, eo modo quo omne cognitum est in cognoscente: siue quia fides est fundamentum, & quasi basis subitans toti

edificio spirituali, quod spe & charitate cælum versus erigitur, vt Scholastici cum Magistro loco citat. dixerunt; seu quod idem fere est, iuxta Sanctum Thomam hic cit. art. 1. quia est prima inchoatio rerum sperandarum, virtute quodammodo, ac per modum fundamenti continens omnes res sperandas: quo ipso simul etiam est substantia seu fundamentum ipsorum sperantium, vt loc. cit. & alibi legit Augustinus.

Quamuis autem etiam multa alia, quæ non sperantur, vt Incarnatio facta, poenæ inferni, per fidem in nobis intelligibiliter subsistant; quia tamen res speratæ sunt obiecta fidei, tum magis principalia, tum magis etiam afficientia animi hominis, idcirco earum potius, quam aliarum mentionem fecit Apostolus; sub his interim primarijs obiectis etiam cætera comprehendens.

Deinde vero dicitur fides, *argumentum*; seu *conuictio*, (græce *ελεγχος*) rerum non apparentium, quia per modum argumenti facit firmiter assentiri, rebus non apparentibus, hoc est, obscure reuelatis: quibus proinde, duabus partibus definitionis, fides ab omnibus alijs habitibus, siue actibus intellectus distinguitur, vt docet S. Thomas hic citat. art. 1. *Per hoc enim, inquit, quod dicitur argumentum, distinguitur fides ab opinione, suspitione, & dubitatione, per quæ non est adhesio intellectus firmæ ad aliquid. Per hoc autem, quod dicitur, Non apparentium, distinguitur fides à scientia & intellectu, per quæ aliquid sit apprensus, (siue evidens.) Per hoc autem quod dicitur, substantia*

esperandarum rerum, distinguitur virtus fidei à fide communitè sumpta, quæ non ordinatur ad beatitudinem speratam.

4 Et confirmatur eadem doctrina, quia vt recte ait S. Thomas ibidem, alia definitiones, quacunque de fide dantur, explanationes sunt huius, quam Apostolus ponit (& cum ea optime consentiunt.) Quod enim dicit Augustinus tract. 40. in Ioannem, & lib. 2. quæst. Evangelic. q. 39. Fides est virtus, qua creduntur, quæ non videntur: & quod dicit Damascenus lib. 4. fidei cap. 22. Fides est non inquisitivus assensus: & alij (Hugo Victorinus lib. 1. de sacram. part. 10. cap. 1.) dicunt, quod fides est certitudo animi quædam de absentibus, supra opinionem, & infra scientiam, idem est ei, quod Apostolus dicit, argumentum non apparentium. Et si reuera definitiones istæ non tam sint descriptiones propriæ fidei theologicæ, quam communes etiam fidei acquiratæ & humanæ.

Optime vero cum ea Apostoli definitione, convenit illa S. Dionysij cap. 7. de diuin. nomin. Fides est manens credentium fundamentum, collocans eos in veritate, & in ipsis veritatem ostendens. Hoc enim inquit S. Thomas loc. cit. idem est ei, quod dicitur substantia rerum sperandarum. Planius tamen dici potest, Habitus certus & ineuidens, quo firmiter assentimur rebus diuinitus reuelatis, scilicet propter ipsam reuelationem diuinam, tanquam rationem formalem assentiendi, vt dictum q. 1. dub. 3.

5 Et si vero ea Apostoli definitio possit accommodari etiam actui fidei, vt facile consideranti patebit, & S. Thomas hic cit. quæst. 4. a. 1. indicat, optime tamen convenit habitui; cui ideo ex mente Theologorum, ac eiusdem S. Thomæ, imprimis accommodatur: idque rursum vel vt sit definitio accidentalitatis, vt dixerunt Alensis 3. part. q. 78. memb. 5. art. 2. & Albertus in 3. dist. 23. a. 18. si nimirum partes illæ definitionis explicentur, per modum actus secundi, vt significant effectum habitus fidei, cui accidit, quod per eum res sperandæ actualiter in nobis subsistant, & res obsequæ actualiter cognoscantur: siue etiam vt sit essentialitatis, vt docent S. Thomas hic, Bonaventura, Richardus, & alij in 3. dist. 23. si nimirum voces illæ accipiantur aptitudinaliter, aut etiam per modum finis; vt sensus sit, fidem esse habitum, qui ex sua natura aptus est efficere, & assensum firmum de rebus obscuris, & vt res sperandæ in nobis quodammodo subsistant: ita vt fidei habitus ad eiusmodi actus veluti finem ordinetur, quod multis etiam alijs definitionibus Philosophorum commune est.

6 Ex quibus colligitur primo, temere Erasimum in eum locum Apostoli dixisse, fidem ab Apostolo ibidem non definitam, sed tantum fuisse laudatam: quod pluribus refellit Bellarminus lib. 1. de iustific. cap. 5.

Colligitur secundo, falso huius temporis Sectariorum docere, per fidem ab Apostolo hic definitam intelligi fiduciam. Qui error inde euidenter refutatur, quod Apostolus eiusdem fidei actum ibidem fusius explanans, apertissime significat, eum esse assensum intellectus, non fiduciam voluntatis. Vt cum ait I. vers. 3. Fide intelligimus

aperta esse secula verbo Dei, vt ex invisibilibus visibilia fierent. II. Fide (vtique non fiducia) Noe metuens aperuit arcam in salutem domus suæ. III. v. 6. De eadem fide dicitur: Credere oportet accedentem ad Deum, quia est, & inquirentibus se remunerator sit. Vt plane non nisi vanissimæ confidentiæ plenus sit quisquis fiduciam somniat, quam intellectionem & credulitatem vocauit Apostolus.

7 Secundo queritur, vtrum fides quidem ipsa sit in intellectu, nihilominus tamen etiam in voluntate requirat habitum. De qua re sequentes assertiones ex mente S. Thomæ cit. q. 4. a. 2. & veriore Theologorum sententia statuimus.

8 ASSERTIO I. Fidei habitus formaliter & subiectiue est in intellectu. Ita S. Thomas cit. a. 2. alijque Theologi omnes in 3. dist. 23. quidquid Nouatores paulo antea refutati in contrarium dixerint. Ratio sumitur ex dictis; quia actus & habitus sunt in eodè subiecto: actus autè fidei, qui est, intelligere, credere, &c. vt ex Apostolo cit. Heb. 11. probauimus, est in intellectu: Ergo, &c.

9 ASSERTIO II. Ad credendum tamen requiritur positua quædam motio voluntatis, neque sufficit non contradicere. Ita contra Scotum in 3. dist. 25. quæst. 2. & Henricum Gandauensem quodlib. 5. q. 21. ex communi docent S. Thomas hic q. 4. a. 2. Caietanus 1. 2. q. 65. art. 4. & Albertinus tom. 1. princ. 3. Corollar. 5. num. 10. Et videtur certa sententia, tum ex scriptura & Patribus q. 2. dub. 1. relatis, qui docent, fidei actum necessario esse voluntarium & liberum, & à voluntate pendentem. Clarum est illud Concilij Arausiacani Can. 5. vbi dicitur, initium fidei esse ipsum credulitatis affectum. Idem colligitur ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 5. & 6.

Ratio, quæ etiam de fide acquirata procedit, est; quia intellectus per obiectum fidei, vt pote, ineuidens, non satis determinatur ad assentiendum; ergo necesse est aliunde determinari: neque vero determinatur à se, quia intellectus ex communi sententia per se non est potentia formaliter libera: Ergo à voluntate.

Et licet forte ad fidei humanæ assensum sufficere posset illa motio voluntatis, qua intellectus semel fuit applicatus ad audiendam testificationem, animo & voluntate credendi, quod visum fuerit verosimilius; hic tamè requiritur, vt post factam etiam propositionem denuo eliciatur voluntas credendi, cū volitio propositionem antecedens non videatur ita constas & efficax, multo min⁹ supernaturalis esse potuisse, sicut ad firmiter & supernaturaliter credendum opus est.

10 ASSERTIO III. Quare præter habitum fidei in intellectu situm, datur etiam in voluntate aliquis habitus inclinans voluntatem ad acceptandam fidem. Ita S. Thomas cit. q. 4. a. 2. eademque videtur communior Theologorum sententia in 3. dist. 23. etsi contrarium dixerint Scotus in 3. dist. 25. q. 2. Henricus quodlib. 5. q. 21. & Valquez 1. 2. tom. 1. disp. 87. c. 1. nu. 1. rati, nullum habitum in voluntate requiri; cuius sententiæ fundamentum assertionem præcedenti refutatum est. Vnde etiam sumitur ratio: quia actus fidei est voluntarius & liber, etià quoad specificationem,

ac proinde non procedit ab intellectu, nisi mediante quodam impulsu seu inclinatione voluntatis: Ergo necesse est etiã in voluntate habitum constitui, à quo illa voluntas credendi procedat: iuxta commune fundamentum de constituendis virtutum habitibus, vbi specialis est difficultas & honestas.

Neq; verum est, quod dicit Henricus loc. cit. intellectum satis determinari ad assensum ab ipso habitu fidei: quia habitus intellectus non determinat ad assensum ultra vires obiecti, seu supplendo defectum obiecti; sed eo supposito, solum, facilitat seu vim confert ad eliciendum actum.

ASSERTIO IV. Habitus ille voluntatis, non minus quam ipse habitus fidei, supernaturalis est etiã intrinsece, ac quoad substantiã. Posterior pars assertionis de habitu fidei, communis nunc Doctorũ sententia, cum S. Thoma hic q. 6. a. 2. speciatim Richardi in 3. dist. 23. art. 7. q. 2. Medinae 1. 2. q. 62. a. 2. Gregorij de Valentia q. 6. pun. 1. idemque fufe probat Albertinus tomo 1. princip. 3. corall. 5. num. 4. contra Scotum, Durandum, Ockamum, Gabrielem, Paludanum in 3. d. 23. & Caietanum 1. 2. q. 109. & 2. 2. q. 181. a. 2. qui docent, actum fidei esse, tantum supernaturalem quoad modum, naturalem autem quoad substantiam. Quo modo fere etiam loquitur S. Thomas infra q. 172. a. 3. Sed is per substantiam actus intelligit communem rationem ex obiecto materiali desumptam, vt ex communi dictum tom. 2. disp. 3. dub. 2. & d. 6. q. 1. dub. 2. & q. 3. dub. 1. In quem sensum etiam Scotum, Durandum, Gabrielem interpretatur Gregorius de Valentia q. 6. pun. 1. Ratio à priori est: quia habitus intellectus potissimum specificatur ab obiecto formali Quo: hoc autem in fide plane supernaturale est, scilicet reuelatio Dei obscura, ex quaest. 1. dub. 3. Ratio à posteriori est; quia ad ipsum fidei actum, etiam quoad substantiam, requiritur adiutorium gratiæ, vt diximus cit. tom. 2. disp. 6. q. 3. dub. 1.

12 Priorem partem assertionis ex comuni sententia eorũ, qui eiusmodi habitum in voluntate admittunt, docent Gregorius de Valentia hic q. 1. pun. 4. & Albertinus loc. cit. num. 9. Ratio est; Nam & huius habitus obiectum non solum materiale, quod est ipse actus fidei, sed etiam formale, quod est ipsum credere, quatenus necessarium est ad vitam æternam, ipsaque adeo reuelatione diuina formaliter nititur, est supernaturale. Accedit, quod etiã ad ipsum velle credere, non minus quã ad credere, auxiliũ gratiæ requiritur, ex Concilio Arausicano loc. cit. & dictis cit. disp. 6. q. 3. dub. 1.

13 Aliter se res habet cum iudicio illo præiuo & antecedente assensum fidei; seu speculatiuo, quo generatim cognoscitur credibilitas fidei ex humanis motiuis, quod ad Ethicum pertinet: seu pratico, quo iudico hic & nunc, esse credendũ, seu absolute bonum & expetibile credere; quod ad prudentiam pertinet: cum neutrum iudicium habeat obiectum formale supernaturale. Primum enim solum versatur circa euidentiã credibilitatis, quæ naturaliter est cognoscibilis, & immediate nititur humanis motiuis.

14 Alterum vero nititur eo ipso iudicio, de euidentiã credibilitatis, tanquam ratione assentiendi; propter hanc enim intellectus iudicat, bonum esse, hic & nunc velle credere fide diuina.

Quia tamen hoc ipsum iudicium practicum cum efficax est, mediante simul motione voluntatis, mouet intellectum speculatiuum ad assentiendum veritati reuelatã, multo altiori assensu, quam sit vel assensus motiuorum, vel assensus de euidentiã credibilitatis, ideo nec hoc quidem iudicium potest haberi sine auxilio gratiæ; eãq; de causa etiam dici potest supernaturale quoad modum, vt pluribus persequitur Albertinus loc. cit. num. 7.

15 Dices. Omnem actum voluntatis supernaturalem quoad substantiam, præcedere debet intellectu actus eidem proportionatus, ac proinde etiam supernaturalis quoad substantiam. Ergo aut voluntas credendi supernaturalis non est quoad substantiam; aut iudicium quoque illud practicum de credendo, itidem quoad substantiam supernaturale, esse debet.

Respondetur, negando consequentiam. Quia voluntas credendi non nititur formaliter ac immediate illo iudicio practico, quod solum velut conditio est, sine qua voluntas se non potest applicare ad volitionem actus credendi: sed nititur alio quodam iudicio practico, habente pro ratione formali assentiendi immediate ipsam auctoritatem diuinam. Atque hæc est ipsa gratia, præueniens, & illuminatio ac inspiratio diuina; quam Deus operatur in nobis sine nobis; vtique etiam quoad substantiam supernaturalem, vt post Vegam l. 6. in Tridentinum c. 8. & Ferrariensem 3. contr. gent. c. 40. declarat Albertinus loc. cit. num. 7.

Et confirmatur hæc doctrina. Quia cum ipsum velle credere sit initium omnis fidei, impossibile est, vt procedat ab actu fidei, aut alterius habitus supernaturalis, qui sit natura posterior fidei; quales sunt omnes alij habitus intellectiui supernaturales, vt sunt prudentia infusa, donum sapientiæ, scientiæ, consilij. &c. Ergo iudicium quidem deliberata, quæ actum credendi præcedunt, non possunt esse supernaturalia quoad substantiam.

Fateor tamen, vel ob hoc ipsum argumentum non improbabiler dici posse, voluntatem illam credendi fidei præuiam, solum esse supernaturalem quoad modum: quando præsertim, seclusã fide certum non est, absolute possibilem esse fidem supernaturalem, sed solummodo conandum esse, vt eliciatur fides supernaturalis, vt dictum quaestio. 2. dub. 2. ad obiectionem.

16 **ASSERTIO V.** Habitus ille in voluntate situs, à charitate, religione, obedientia, studiofite, cæterisque virtutibus distinctus est. De hac re varie loquuntur Doctores, ac speciatim ipse etiam S. Thomas. Nam primo hic quaestio. 4. art. 2. ad 2. & art. 3. ad 3. & a. 7. ad 3. significat S. Thomas, esse obedientiam. Sed certum est, S.

Thomam

Thomam obedientiam eo loco non accepisse pro speciali virtute; sed generatim, prout includitur in omni virtute inclinante hominem saltem materialiter ad obtemperandum Deo, ut patet ex eodem artic. 7. Cum autem voluntas illa credendi habeat per se proprium & distinctum obiectum, assignandus est aliquis specialis habitus, à quo per se & immediate procedat, ut etiam supponit S. Thomas hic a. 2.

17 Secundo idem S. Thomas hic quæst. 4. art. 3. hunc habitum indicat esse charitatem, ut notat etiam Caietanus hic art. 2. Sed hoc intelligit S. Thomas, solum quoad actus fidei in ratione virtutis Christianæ vnde quaque perfectos & meritorios vitæ æternæ, ut patet ex eodem art. 7. ad 5. Interim vero quia etiam ad alios actus fidei, quamvis à charitate non procedentes, motio voluntatis prærequisita habitum postulat, à quo connaturaliter eliciatur, ideo alius quidam habitus assignandus est, ad quem per se ac vniuersim hic actus pertineat.

18 Vnde tertio Gregorius de Valentia hic quæst. 1. punct. 4. sub initium dicit esse virtutem studiositatis, quæ moderatur appetitum sciendi. Et addit, id muneris in primis pertinere ad studiositatem, prout est virtus moralis non solum acquisita, sed etiam infusa. Verum non satisfacit. Nam primo ad studiositatem non pertinet intellectum determinare ad assentiendum, sed impellere & applicare potentias ad studium moderatum sciendi, iuxta S. Thomam infra q. 166. Deinde ex sententia eiusdem Gregorij de Valentia, & communi aliorum Doctorum, quam nos etiam tom. 2. disp. 3. q. 5. dub. 2. sequuti sumus, omnes virtutes morales infusæ per peccatum mortale cum gratia iustificante amittuntur. Cum igitur studiositas, ut est virtus moralis acquisita, ad supernaturalem affectum credendi non sufficiat, quod recte supponit Valentia loc. cit. non poterit etiam vniuersim sufficere infusa, utpote, qua carent peccatores, nihilominus ad credendum habiles. Eademque de causa non potest etiam habitus ille voluntatis esse religio, ut alij nonnulli dixerunt.

19 Quocirca dicendum videtur cum Suario 3. part. tomo 1. quæst. 7. artic. 3. & de religione tomo 1. cap. 5. num. 2. istum habitum voluntatis à charitate, religione, studiositate, cæterisque virtutibus distinctum esse, ut in assertione dictum, cum habeant distinctum obiectum formale, videlicet ipsam per se bonitatem supernaturalem actus fidei, quam ut sic nullus alius voluntatis habitus respicit.

Quamvis autem idem habitus physice distinguatur ab habitu fidei, moraliter tamen vnum quid cum eodem censetur, ob subordinatorem, quam ad illum habet; sicut & ipsi actus, vtriusque habitus inter se, ob subordinatorem, quæ inter eos cernitur, ut recte notauit Suarez lib. 2. de relig. cap. 3. nu. 2. Quare etiam 1. Corinth. 13. vers. 13. *Nunc autem manent fides, spes, charitas, tria hæc, & alibi sub nomine fidei vterque habitus comprehenditur, & vterque simul suo modo est fundamentum salutis:*

quamvis si inter se conferantur, prior sit habitus ille voluntatis, utpote cuius est actus ille, qui in Concilijs, præsertim Arausiano loc. cit. vocatur initium fidei, seu pia affectio voluntatis ad credendum.

DUBIVM II.

Utrum fides sit practica, itemque una, perfecta, infusa, & Theologica virtus; eaque tam à charitate separabilis, quam per eam veluti formam perfectibilis.

Sanctus Thomas 2. 2. q. 4. a. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & quæst. 6. a. 1. & 2.

20 Spectat hæc dubitatio tum ad habitus fidei quædam attributa ac proprietates; tum ad proximum eius genus, quod dubio præcedenti nondum satis explicatum est, cognoscendum. De qua re, iuxta ordinem quæstorum in dubitatione propositum, sequentes assertiones statuimus.

21 **ASSERTIO I.** Habitum quidem ipsius fidei simpliciter & absolute loquendo, est speculativus, secundum aliquas tamen veritates etiã formaliter practicus: habitus autem ille in voluntate situs, fideique respondens, simpliciter & absolute est practicus. Primam partem tradunt omnes illi, qui habitum etiam Theologiæ simpliciter speculativum, & secundum quid practicum esse tradunt, uti nos etiam docuimus tom. 1. disp. 1. q. 4. dub. 3. Siquidem omnes fatentur, eandem quoad hoc esse rationem fidei Catholicæ, vtriusque enim obiectum attributionis, nimirum Deus, est speculabile tantum; tamen simul vterque habitus versetur circa veritates etiam quasdam practicas; ut cum de actionum humanarum bonitate, malitia, ac præceptorum omnis generis obligatione agitur: neque repugnat, eundem habitum, secundum diuersos assensus simul formaliter esse speculativum & practicum; quando hæc per se non sunt differentiæ essentialis habitus, ut ibidem diximus.

22 Eadem est mens S. Thomæ hic q. 4. a. 2. ad 3. ubi ait, fidem esse in intellectu speculativum sicut in subiecto, attamen simul etiam per dilectionem operari: sicut etiam intellectus speculativus extensione fit practicus, iuxta Aristotelem 3. de anima text. 29. & 49. Paulo aliter sentiunt Caietanus, & Aragonius hic q. 4. a. 2. & Gregorius de Valentia q. 4. punct. 2. qui docent, habitum fidei solum eminenter esse practicum simul & speculativum, quod etiam indicat Suarez tom. 1. de Relig. lib. 1. cap. 2. num. 2. De qua re plura loc. cit.

Secunda pars assertionis videtur extra controuersiam esse; & ex eo patet, quod habitus ille voluntatis est virtus quædam moralis, quæ versatur circa praxim, seu actionem liberam, prout bene vel male, fieri potest.

23
 ASSERTIO II. Etsi quidem fides duos habitus complectatur, vnum intellectus, alterum in voluntate situm, vt dictum dub. præcedenti: ipse tamen per se habitus fidei, est vnus numero in singulis; vnus autem specie, sed numero diuersus in omnibus credentibus; quod similiter de voluntatis habitu fidei subordinato dicendum est. Ita S. Thomas hic q. 4. a. 4. & 6. Prima pars patet ex dictis dubio præcedenti. Secunda pars contra quosdam male olim hac de re philosophantes probatur: quia plures numero habitus fidei in eodem subiecto supersui forent; cum alioqui sint eiusdem speciei, vt supponitur.

Tertia pars censetur de fide, ex illo Ephes. 4. v. 5. *Vnus Dominus, vna fides*; quod saltem de vnitatem specifica verificari debet. Ratio est, quia obiectum fidei est vnum, siue loquamur de obiecto materiali attributionis, siue de formali Quo ex q. 1. dub. 2. & 3.

20
 Ex quo etiam colligitur, siue alioqui habitus scientiarum naturalium complectantur plures habitus partiales specie distinctos, siue non, id tamen de habitu fidei affirmari non posse, vt pluribus diximus tom. 1. disp. 1. quæstione 4. dub. 2.

Quarta pars patet, quia idem numero habitus non potest esse in diuersis numero subiectis.

42
 ASSERTIO III. Turpiter proinde errant Sectarij huius temporis, qui fidem, quam vocant historicam, nempe assentientem articulis credis, fidem miraculorum, & fidem iustificantem, simpliciter & adæquate inter se diuersas faciunt; vt videre est apud Bellarminum de iustif. l. 1. c. 5. & Gregorium de Valentia hic q. 1. pun. 1. initio. Probatur aperte ex Apostolo Hebr. 11. qui de vna & eadem fide, & quidem, vt ipsi etiam Sectarij fatentur, iustificante loquens, ait l. v. 3. *Fide intelligimus aptata esse sacula verbo Dei*; quod ipsi fidei historicæ tribuunt. II. v. 33. per eandem fidem, *sanctos obtinuisse ora leonum, extinxisse impetum ignis*; quod est fidei miraculosæ. III. deum v. 33. per fidem *operatos esse iustitiam, adeptos esse reprimisiones*; quod est fidei iustificantis.

Ratio est; quia eo ipso, quod credimus, vera esse, quæ Deus reuelauit, atque illud inprimis, à Deo iustificari impium per gratiam eius, disponitur homo ad ipsam iustitiam, iuxta Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 6. de que eadem fide dicitur, Marci 16. vers. 17. *Signa autem eos qui crediderint hæc sequentur: in nomine meo demonia eycient, &c.* Neque ad miraculum patrandum aliud quicquam magis est oportunum, quam credere Deum esse Omnipotentem, seu non esse impossibile illi omne verbum.

25
 Interim tamen, quia fides Catholica actu non iustificat, nisi charitate formata; neque miracula operatur, nisi vt peculiari cuidam fiduciæ de miraculoso euentu subsecuturo coniuncta, vt habet communis sententia apud Gregorium de Valentia quæstione 4. punct. 4. recte dici potest, fidem actu iustificantem, & fidem actu miracula patrantem, inadæquate saltem à fide Catholica nuda spectata distingui: non quod fides miraculorum, & fides iustificans, secun-

dum se diuersa sit à catholica fide; sed quia certe vtraque secundum aliquid sibi adiunctum distinguitur à fide nudè sumpta; quo modo paries albus distinguitur, ab eodem pariete nuda secundum se spectato; cui scilicet superaddit albedinem.

26
 Imo si fides miraculorum, vt nonnulli etiam ex Catholicis faciunt, sumatur pro illa ipsa fiducia, seu actuali, seu habituali, de euentu miraculoso subsecuturo, tum etiã simpliciter & absolute loquendo, sine errore dici poterit, fidem miraculorum esse à fide Catholica distinctam, vt loquuntur Abulensis in cap. 17. Mathæi quæstio. 165. & Arragonius hic quæst. 1. art. 1. idque probant ex illo 1. Corinth. 12. vers. 8. *Alij per spiritum datur sermo sapientia, alij autem sermo scientia secundum eundem spiritum, alteri fides in eodem spiritu.*

Sed melius, & conuenientius iuxta Apostolum, fides miraculorum dicitur ipsa fides Catholica, vt iunctam habens fiduciam sicut dictum: & verius est, etiam in cit. loco fidem non significare fiduciam de miraculo subsecuturo, vt colligitur ex verbis immediate sequentibus, *alij gratia sanctorum in vno spiritu; alij operatio virtutum &c.* sed certam quandam firmitudinem assensus fidei, persuasioni contrariæ cedere nesciam.

27
 ASSERTIO IV. Fides etiam secundum se spectata, est vera & essentialiter perfecta virtus; tamen plenum & perfectum virtutis statum non habeat sine charitate. Ita habet communis Doctorum sententia in 3. distinct. 23. & Bannes hic quæstio. 4. art. 5. ait, oppositum sibi videri plusquam temerarium, cum communis fidelium consensus eam pro virtute etiam Theologica habeat. Ratio est; quia illi vere competit ratio & definitio virtutis, prout dicitur habitus bonus potentia aliquo modo rationalis, bonum faciens habentem, & opus eius bonum reddens; bonitate scilicet non tantum secundum quid, qualis cernitur in virtutibus mere intellectualibus, sed etiam bonitate moris, à prudente electione dependentis, & ad salutem æternam comparandam ordinatæ.

Quare etiam fides est virtus non tantum secundum quid, quales sunt intellectuales illa, scientia, ars, &c. sed simpliciter dicta, non minus quam prudentia, vt expresse docet S. Thomas 1. 2. q. 56. a. 3. & nos docuimus tom. 2. disp. 3. q. 3. dub. 1. & q. 4. dub. 1. Quod quidem non solum de habitu, quem fides in voluntate supponit accipiendum, sed etiam de ipso habitu fidei in intellectu sito; siquidem & iste intellectum perficit non secundum se nuda spectatum, sed vt pie motum à voluntate, iuxta ea quæ ibidem fufius diximus.

28
 Oppositum tamen sensit Durandus in 3. dist. 23. quæst. 6. vbi docet, nec fidem informem esse proprie virtutem, quia actum euidenter non habet; neque fidem formatam verius, quam informem; cum charitas fidei sit per accidens & nihil intrinsecæ perfectionis addat. Sed fallitur; habet enim vtraque actum, iuxta conditionem

potentiæ & obiecti, ac statum huius vitæ, plane perfectum; & hæc, non quidem quoad intrinsecam & essentialem virtutis rationem, sed quoad perfectum statum virtutis saltem extrinsecæ, à charitate perficitur, vt mox dicitur.

29 Neque vero huic assertioni aduersatur Sanctus Thomas hic q. 4. art. 5. vbi docet, fidem formatam esse quidem virtutem; informem autem non item. In quem sensum etiam Bonauentura in 3. dist. 23. a. 5. Richardus artic. 4. q. 2. & alij nonnulli dixerunt, fidem informem non esse proprie & simpliciter virtutem, sed formatam. Et rationem omnes assignant: quia videlicet fides informis non habet actum simpliciter bonum & perfectum, hoc est, vtilem ad vitam æternam consequendam. &c.

Hi enim, vt ex ratione subiecta patet, nomine virtutis perfectæ, aut simpliciter dictæ, non intellexerunt virtutem præcise quoad rationem essentialis perfectam, sed peculiari modo perfectam secundum rationem status, quem sibi deposcunt virtus Christiana, vt fructuosa sit ad vitam æternam; eo modo loquendi, quo Augustinus lib. 4. contra Iulianum cap. 3. fuisse probat, nullam veram virtutem esse posse sine charitate & gratia Dei. In quem sensum etiam S. Thomas 1. 2. q. 65. a. 2. & q. 71. a. 4. vniuersim docet, habitus virtuosos sine charitate non habere veram & propriam rationem virtutis.

30 Quamuis autem hæc nominis quæstio sit, illique modus loquendi verum sensum habeat, vt dictum, nihilominus tamen absolute ac simpliciter loquendo negari non debet, siue fidem etiam informem, siue etiam alias virtutes acquisitas, quamuis charitati non iunctas, vere ac proprie virtutes esse; cum habeant totam rationem & essentialiam virtutis, vt dictum, & post Scotum ac Gabrielem 3. dist. 36. recte notauit Vasquez 1. 2. disp. 88. n. 4. sicut nemo recte diceret, puerum non esse verum & perfectum hominem, sed virum.

Ex quibus etiam satis patet posterior pars assertionis; præter ea, quæ dicuntur assert. 9.

31 ASSERTIO V. Fides est virtus per se infusa; siue loquamur de habitu intellectus, siue de habitu voluntatis. Ita S. Thomas hic q. 6. a. 1. & 2. & communis Doctorum in 3. dist. 23. Ratio sumitur ex dictis dubio præcedent. vbi docuimus, vtrumque habitum, tam intellectus scilicet, quam voluntatis, esse supernaturalem etiam intrinsecæ ac quoad substantiam. Idem patet ex Scriptura Ephel. 2. v. 8. *Gratia estis saluati per fidem: hoc non ex vobis, Dei enim donum est; non ex operibus, vt ne quis gloriatur.* Idem contra Pelagianos colligitur ex Concilio Mileuitano cap. 4. Arausiano can. 5. & Tridentino sess. 6. cap. 7. & can. 3. De qua re ex instituto egimus tom. 2. disp. 3. q. 4. dub. 2. & disp. 6. q. 1. dub. 2. & quæst. 3. dub. 1. vbi speciatim de necessitate gratiæ ad credendum contra Pelagianos & Semipelagianos egimus.

32 ASSERTIO VI. Intellectualis fidei habitus est virtus Theologica; habitus autem ille voluntatis non item, sed potius virtus moralis. Prima pars

est communis Doctorum in 3. distinct. 23. & S. Thomæ 1. 2. q. 26. a. 3. & 4. adeoque proinde certa, vt sine temeritate negari non possit. Ratio est: quia immediate versatur circa Deum, tanquam circa obiectum Quod, & Quo, ex dictis q. 1. dub. 2. & 3.

Secundam partem tradit Gregorius de Valentia hic q. 1. pun. 4. & videntur supponere authores illi, qui eiusmodi habitum voluntatis agnoscunt. Ratio sumitur ex dictis dub. præced. quia habitus ille voluntatis non versatur immediate circa Deum velut obiectum Quod, sed circa ipsum fidei actum, in quem tendit, & ad quem inclinatur. Nihilominus tamen prout moraliter vterque habitus vnã virtutem constituit, recte idem simpliciter & absolute dici potest virtus Theologica; quia saltem secundum aliquid sui, & id quidem quod in ea potissimum est, Deum immediate attingit, vt notauit Suarez tom. 1. derelig. l. 2. c. 3. num. 2.

ASSERTIO VII. Potest fides à charitate seivnta existere. Hæc assertio est communis Doctorum in 3. dist. 23. & apud S. Thomam hic q. 4. art. 4. Et si quidem sermo sit de eadem solum specie fide, est de fide certa, ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 15. & Can. 28. Si autem de eadem quoque numero fide intelligatur, est ita certa, vt iuxta Gregorium de Valentia hic q. 4. punct. 4. contrarium merito censetur temerarium, vt potest nec satis conforme Concilio Tridentino loc. cit. & in re graui repugnans comuni Doctorum sententiæ vt dictum, quidquid olim nonnulli in contrarium senserint, vt videre est apud Magistrum, & Albertum ibidem, & S. Thomam hic cit. a. 4. qui eos perspicue refellit.

Eadem vero assertio contra Nouatores huius temporis, qui reiecta fidei formata & informis distinctione, communiter omnes docent, veram fidem, quæ ad salutem requiritur, sine charitate esse non posse, probatur primo ex scriptura. Nam Matthæi 17. v. 22. Christum Dominum agnoscetes & confitentes (vtrique per fidem) tanquam operarij iniquitatis excluduntur ab ingressu regni. Matthæi 22. v. 13. Regem ad conuiuium seu Ecclesiam vocantem audit quidam (hoc ipso vtiq; fidelis) & tamen caret veste nuptiali charitatis, auctore Hieronymo, & Chrysostomo in eundem locum, & Gregorio homil. 36.

Item Matthæi 25. vers. 12. virgines fatuæ Dominum expectantes cum lampadibus (ac proinde fideles) sed sine oleo charitatis, seu bonorum operum, audiunt triste illud: *Nescio vos.* Et rursum ibidem Matthæi 25. vers. 41. impij illi in extremo iudicii, nulla infidelitatis culpa notati, sed sine operibus misericordiæ inuenti, damnantur. Præterea Ioannis 12. vers. 42. apertissime dicitur: *Verum tamen ex Principibus multi crediderunt in eum, sed propter Phariseos non confitebantur, vt è Synagoga non eijcerentur. Dilexerunt enim gloriam hominum magis, quam gloriam Dei: charitate proinde, non fide destituti.*

Eodem modo 1. Cor. 13. v. 2. palam protestatur Apostolus: *Si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum.*

Vbi Apostolum etiam de fide Christiana loquutum esse, patet multis argumentis. Nam 1. Apostolus vniuersalissime ait: *omnem fidem*. 2. Inferius subiungit: *Nunc autem manent fides, spes, charitas*, &c. vbi nemo dubitat, de fide Christiana sermonem esse. 3. Fides miraculorum, de qua sola loquutum esse Apostolum Nouatores contendunt, aut est ipsamet fides Christiana, aut certe eam supponit, ex dictis.

Neque dici potest, Apostolum eo loco solum ex suppositione casus impossibilis hyperbolice loquutum esse. Non enim dicit, Si haberem omnem fidem, sed *si habuero*: qui modus loquendi casum ex se possibilem significat, vt patet in simili Matthæi 17. v. 19. *Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic, transi hinc illuc*.

36 Denique Iacobus cap. 2. v. 14. & 17. & 21. & 26. loquens de fide, quæ Abrahami operibus cooperata fuerat, ac proinde pars quædam fuerat iustificationis, ait: *Sicut corpus sine spiritu mortuum est, ita & fides sine operibus mortua est*: atqui corpus sine spiritu verum corpus est, & si non viuum: Ergo & fides sine operibus seu charitate, vera quidem fides, sed mortua est. Non ergo, vt volunt Sectarij, fides dicitur mortua sine charitate, sicut homo dicitur mortuus, qui hoc ipso verus homo non est, sed sicut corpus mortuum; vt expresse habent verba scripturæ.

37 Secundo probatur eadem assertio ex SS. Patribus quos fuscè referunt Bellarminus lib. 1. de iustif. cap. 15. & Gregorius de Valentia hic q. 4. punct. 4. Clarissimus est ille locus Augustini lib. 15. de Trinitate cap. 18. vbi ait: *Ipsam fidem non facit vtilem nisi charitas: sine charitate quippe fides potest esse, sed non prodesse*.

Tertio probatur ratione S. Thomæ hic q. 4. a. 4. Ea quæ extrinsecus, & per accidens tantum rei adiacent, possunt salua rei substantia adesse, & abesse; sic autem se habet charitas respectu fidei; inter quas nulla intrinseca & essentialis habitudo seu necessarium vinculum assignari potest, maxime quia fides est prima virtutum Theologicarum, vt dicitur assert. vlt. neque solet prius dependere à posteriori, sed contra.

38 Sectariorum autem obiectiones ita facile solvuntur. I. Illud ad Romanos 10. *Corde creditur ad iustitiam*, aut solum significat communem motionem voluntatis ad omnem actum fidei necessarium, ex dictis dubio præced. aut si charitatis affectum significat, sensus est, fidem non iustificare, nisi viuam & charitati iunctam.

II. Recte dicitur 1. ad Timoth. 5. *Qui suorum maxime domesticorum curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior*. Quia licet talis corde credat, & ore confiteatur fidem, factis tamen negat, iuxta Tit. 1. vers. 16. eo peior infidelibus quo intelligentiore fide.

III. Neque etiam obstat illud 1. Ioannis 2. *Qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non seruat, mendax est*. Id enim, vt recte notarunt Beda & Oecumenius, intelligendum est non de fidei, sed cuiusdam familiaritatis & amicitie notitia, qua etiam impios nescire Deus dicitur, Matthæi 7. & 25. Alioquin nec fides, quam Sectarij historicam vocant

sine charitate esse posset. Et quomodo fides esse non potest, sine mandatorum obseruatione, quam Aduersarij nec possibilem quidem esse docent?

39 IV. Iacobi 2. Fides peccatoris comparatur fidei dæmonum: sed non omni ex parte; nam, hoc ipso, quod similis est, non plane eadem, sed aliquo modo diuersa est. Conueniunt ergo, quod & vtraque est de eodem obiecto materiali, saltem inadæquato; & quod vtraque infructuosa est: sed discrepant, quod illa vera fides supernaturalis, & Christiana est; hæc non est, quia in inferno nullus gratiæ supernaturali locus est.

40 V. Abacuc 2. Rom. 3. & 5. 1. Ioannis 5. & alibi passim, fidei tribuitur vis iustificandi. Sed sermo est, aut de fide formata, quæ per charitatem operatur, iuxta Apostolum Galat. 5. v. 6. aut de causa inadæquata iustitiæ, & totius ædificij spiritualis, ac humanæ salutis initio, fundamento, & radice omnis iustificationis, iuxta Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 8. De qua re plura tomo 2. disp. 6. q. 4. dub. 3.

VI. SS. Patres aliquando fidem per peccatum deficere dicunt. Sed loquuntur aut de fide viuâ, & per charitatem perfecta, aut de quodam eius defectu non secundum substantiam, sed secundum operationem & effectum.

41 ASSERTIO VIII. Imo verius est, fidem adultis sine gratia & charitate infundi quoque, & in ijs augeri posse. Ita expresse docet S. Thomas q. 6. a. 2. ad 3. Caietanus, Bannes ibidem, Gregorius de Valentia q. 6. punct. 2. & si contrarium dixerint Sorus in 3. d. 36. q. 1. a. 4. Durandus 3. d. 23. q. 6. Vega in Concil. Trident. lib. 7. cap. 28. & fere Sorus lib. 3. de grat. cap. 3. qui solum in baptisimi Sacramento, ab adultis ita augeri posse concedit, non extra. Probatur; tum quia poni potest sufficiens dispositio ad fidem, eiusque augmentum, ante charitatem: nempe ipse actus fidei. Tum quia fides, semel acquisita, conseruari potest sine charitate; quid nisi & acquiri, & augeri, non quidem efficienter producendo, aut per meritum de condigno acquirendo augmentum fidei, sed vel per modum meriti de congruo, vt docet Valentia quæst. 5. p. 4. vel potius per modum dispositionis; qua ratione per actum fidei etiam primum acquiritur fides, vt dictum est tomo 2. disput. 6. quæst. 4.

42 Nec obstat primo Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 7. asserens, hæc omnia simul infundi, fidem, spem, charitatem: quo modo loquitur etiam S. Thomas 1. 2. q. 62. art. 4. Nam *simul*, iuxta omnes, non potest vniuersim denotare idem infusionis instans; cum peccator fidelis, amissa charitate, in iustificatione solam charitatem infusam accipiat. Solum ergo significat, vel eorum habituum in iustificatione necessariam coniunctionem; aut certe sermo directe solum est de infideli; qui primum iustificatur, ac saltem eodem tempore omnia hæc accipit. Nec secundo obstat, quod in statu peccati mortalis, ex veriori, non acquiruntur

cæteri habitus virtutum moralium infusarum: quia verius est, nec actus quidem earum elici sine charitate, vel dispositione ad illam: præterquam quod aliunde constat, virtutes morales infusas à charitate nunquam separari, vt alibi dictum tom. 2. disp. 3. q. 5. dub. 2.

43 **ASSERTIO IX.** Fides tamen charitatis accessio-
ne extrinsece perficitur; ita vt proinde charita-
tas sit quasi forma quædam fidei. Ita ex commu-
ni Sanctus Thomas hic quæst. 4. art. 3. vbi ab-
solute asserit, charitatem dici formam fidei. Quod
tamen ipsemet satis explicat, non ita accipien-
dum, quasi charitas sit proprie dicta & intrinse-
ca quædam fidei forma, seu essentialis, vt est
anima respectu corporis; seu accidentalis, vt
est albedo respectu parietis: sed quia sane aliquo
modo, instar formæ, perficit & exornat actum
fidei; tum conferendo illi nouam speciem acciden-
talem, eo modo, quo finis extrinsecus actu cõfert
nouam speciem, ex doctrina eiusdem 1. 2. q. 18. a.
7. tum conferendo illi nouam vim & dignitatem
moralem, hoc est, ratione meriti, cum alioqui ac-
tus fidei sine charitate meritorius non sit, iuxta
dicta tom. 2. disp. 6. q. 6. dub. 2. & 4. Atque eodem
modo charitas etiam aliarum virtutum forma di-
citur infra q. 23. a. 8.

Et ex dictis vtraque hæc, & 7. assertio, sumit-
ur illa distinctio fidei *informis*, & *formæ*; itemq;
mortuæ & *vivæ*; quæ eundem fidei habitum, sed
iuxta diuersum statum significant vt dictum.

44 **ASSERTIO X.** Fides inter omnes virtutes su-
pernaturales ordine naturæ est prima. Ita S. Tho-
mas hic q. 4. a. 7. & Caietanus ibidem, ex commu-
ni. Probatum tum ex illo Hebr. 11. v. 1. vbi pro-
pterea fides dicitur *substantia* seu fundamentum *re-
rum sperandarum*. Tum quia virtutes Theologicæ,
cum circa ipsum finem versentur, natura priores
sunt moralibus infusis; & in Theologicis illa cæ-
teris natura prior est, quæ cum in intellectu sita
sit, suum reliquis obiectum ostendit ac propo-
nit. Alius est ordo dignitatis, & temporis. Si-
cut enim sæpe, saltem infantibus, simul infun-
duntur, iuxta Concilium Trident. sess. 6. cap.
7. ita sine controuersia charitas præcellit fidei,
iuxta Apostolum 1. Corinth. 13. v. 3. De qua
re plura diximus tomo 2. disputat. 3. quæst. 5.
dub. 2. & 3. cum Sancto Thoma 1. 2. quæst.
62. artic. 4.

D V B I V M III.

*An, & qua ratione fides certitudi-
ne tum scientias naturales, tum
alias virtutes & habitus intelle-
ctuales superet.*

S. Thoma 2. 2. q. 4. a. 8.

45 **S**pectat hoc dubium ad vnum quoddam cæteris
illustrius fidei attributum, eius nempe certi-
tudinem cognoscendam.

Respondet vero S. Thomas cit. a. 8. fidem sim-
pliciter, & ex parte causæ, seu rationis formalis,

qua nititur, esse certiozem scientia, & omnibus
habitibus naturalibus intellectus; secundum quid
autem, & ex parte subiecti, siue quoad nos, minus
certam.

Verum vt res hæc tota, qua de varie loquuntur
Theologi, recte intelligatur, supponendum est
ex comuni doctrina Philosophorum, & Theolo-
gorum, quam etiam supponit S. Thomas ibidem,
certitudinem actus vel habitus duplicem esse, v.
nam obiectiuam, seu vt vocant, obiecti, seu quod
idem est, ex parte obiecti; sic dictam, non quod in
obiecto dumtaxat, nõ autem in ipso subiecto, seu
intellectu, actuue illius insit, vt male Durandus in-
fra citandus S. Thomam interpretatus censuit;
sed quia actui cum obiecto quodam modo comu-
nis est, & primario seu originaliter ex ipso obie-
cto prouenit, ac re ipsa nihil aliud est, quã infalli-
bilis veritas: vnde etiam dici potest & solet *certi-
tudo infallibilitatis*, vnde cumq; tandẽ ipsa oriatur.

46 Altera certitudo vocari solet subiectiua, siue
subiecti, aut ex parte subiecti, quæ videlicet subie-
cto ipsiq; assensui propria est, nec comunis obie-
cto, etiam si interim fortasse oriatur etiam ex con-
ditione obiecti: quo modo iuxta comunem & re-
ceptum nunc inter Philosophos & Theologos lo-
quendi modum, nihil est aliud, quam firma & cõ-
stans adhæsiõ intellectus, excludens omnem du-
bitationem, saltem deliberatam. Vnde etiam à
Bonauentura, Durando, Alberto, & alijs in 3. dist.
23. vocatur *certitudo adhesionis*: quæ quidem si ob-
iecto comensurata sit, censenda est vera certitu-
do, vt docet S. Thomas in 3. dist. 23. q. 2. a. 2. &
dist. 26. q. 2. a. 4. Sin autem præter dignitatem
obiecti, temere concepta sit, tunc potius dicenda
est pertinacia, ex cæcitate, aut duritia cordis or-
ta, vel vt loquitur Concilium Tridentinum sess.
6. cap. 9. *vana & temeraria fiducia, seu credulitas*.
Oritur quidem ea potissimum ex penetratione,
seu euidencia obiecti, iuxta S. Thomam hic cit. a.
8. sed non solum, vt sequentibus assertionibus
declaramus.

47 **ASSERTIO I.** Tam actus, quam habitus fidei,
certitudine quidẽ infallibilitatis, seu ex parte ob-
iecti, superat omnes omnino actus & habitus na-
turales, quãtũuis certos & euidetes. Ita S. Tho-
mas hic q. 4. a. 8. Caietanus, Bañes, Arragonius ibi-
dẽ, Gregorius de Valentia q. 4. pun. 8. ex comuni
Doctõrũ in 3. dist. 23. contra Abailardũ, asserentẽ
fidei assensionem esse incertã opinionẽ; quẽ lu-
culenter refutat S. Bernardus epist. 190. & partim
etiam contra Scotum in 3. dist. 23. q. vn. vbi si-
gnificat, fidem infusam, non magis quam acqui-
sitam, per se ac ex natura habitus inclinare in ve-
rum tantum; cum, vt ait, *decipi & non decipi, non
sit à parte habitus, nec à parte assensus, quem facit, sed à
parte obiecti, secundum quod obiectum verè seu falsè
presentatur habitui*.

48 Quæ doctrina satis refellitur tum ex dictis q. 1.
dub. 5. vbi ex instituto probauimus, fidei nõ pos-
se subesse falsum; tum ex comuni & recepta do-
ctrina Aristotelis 6. Ethic. 3. vbi docet, virtutibus
intellectualibus, qualem etiam esse fidem diuinã
dictum est dubio præced. semper verum dici, ita
vt ex natura sua circa vera tantum obiecta.

verfen-

versentur, adeoque vt ad assensum veri tantum obiecti, nõ falsi inclinent: quod etiam ex instituto docuimus tom. 2. disp. 3. q. 2. dub. 2. Secus est de opinione, aut fide humana, quæ non sunt virtutes, vt ibidem diximus, & recte notauit Caietanus q. 4. a. 5.

49 Ratio assertionis est. Quia omnis infallibilitas actuum & habituum naturalium nititur ratione & lumine naturali: fidei autem infallibilitas nititur auctoritate diuina; idque dupliciter, quatenus videlicet & ex parte obiecti nititur diuina reuelatione, & ex parte subiecti lumine supernaturali fidei diuinitus indiro; ex quo vtroque capite accidit, vt habitu vel assensu fidei falsi nullo modo possimus, vt fusius dictum q. 1. dub. 5.

Neq; dicas, etiam fidei assensum niti illo principio naturaliter nõ o, Quodlibet est aut nõ est; Item, de quolibet verum est affirmare aut negare. Fides enim nullo eiusmodi principio naturali per se nititur, vt dictum est q. 1. du. 3. & q. 5. dub. vlt. Quamuis interim, prout hoc principium in ipsis etiam fidei veritatibus includitur, fide quoque credatur. Eadem enim fide, qua credimus Deum esse, etiam negamus, Deum non esse.

50 ASSERTIO II Certitudine adhesionis seu ex parte subiecti fides quidem secundum quid inferior est habitibus & actibus naturalibus euentibus, puta scientiæ, sapientiæ, intellectus; non tamen simpliciter. Primam partem tradit S. Thomas hic q. 4. a. 8. ex communi: idemque voluit Albertus in 3. dist. 23. ar. 17. & Bonauentura eadem dist. a. 1. q. 4. quando dicunt, fidem certitudine speculationis seu cognitionis vinci ab eiusmodi actibus. In quem fere sensum etiam Hugo Victorinus l. 1. de Sacramentis part. 1. o. c. 1. ait, fidem esse certitudinem animi de rebus absentibus, supra opinionem, & infra scientiam constitutam.

Ratio est; quia eiusmodi assensus naturalium habituum, hoc ipso quod euidens est, aliqua ratione immobilior & firmitior est; siquidem stante apprehensione terminorum vel principiorum, nulla ratione abijci vel in dubium vocari potest; cum tamen fides simpliciter abijci possit, etiam stante motiuorum apprehensione, ob ineuentiam.

51 Secundam assertionis partem tradunt Albertus & Bonauentura locis citat. & consentit Gregorius de Valentia q. 4. pun. 8. & indicat S. Thomas art. 8. ad 2. cum ait; *hominem per fidem multo certiore reddi de eo, quod audit a Deo, quam de eo, quod videt propria ratione per alios habitus.* Ratio est: quia vt recte Bonauentura loc. citat. notat, *vera fides magis (aliqua ratione) facit adhaerere ipsum credentem veritati creditæ, quam aliqua scientia alicui rei scitæ.*

Quod probatur primo, tum exemplo tot Martyrum, qui pro fide etiam mortem oppetierunt; tum experimento omnium veterum credentium, qui mallent omnem scientiam potius perdere vel negare, quam vel vnum articulum fidei. Secundo iuxta rectam rationem agendo, quisque tenetur adeo firmiter fidei assentiri, vt certo & efficaciter statuere debeat, vbi opus est, potius milles mori, & omnia naturaliter scita negare, quam villo modo fidem abijcere; cum tamen ex aduerso

stultus foret, qui pro vna veritate mere naturali secundum se spectata, mori vellet, iuxta Bonauenturam ibidem. Tertio. Fidei habitus, quamdiu quidem in intellectu manet, minus sinit dubitare aut dissentire, quam vllus habitus euidens naturalis, qui vnica tantum dubitatione aut dissensu quantumuis deliberato non statim totus perditur.

Oritur autem hæc firmitas assensus fidei, tum ex ratione assentiendi, quæ certissima est; tum ex motione voluntatis, accedente lumine fidei. Vnde rursum sumitur alia ratio; quia lumen supernaturale fidei, quanto natura sua excellentius est, tanto etiam efficacius est ad intellectum, persuadendum. De qua re dictum etiam nonnihil supra quæst. 2. dub. 1.

53 ASSERTIO III. Assensus fidei, etiam vt in nobis est, simpliciter & absolute certior est quibuslibet actibus naturaliter certis vel euentibus. Ita S. Thomas hic q. 4. art. 8. vbi ait: *Multo magis homo fit certior de eo quod audit a Deo, qui falsi non potest, quam de eo, quod videt propria ratione, quæ falsi potest.* Idem docent Caietanus, Bannes, Arragonius ibidem, Albertus, Bonauentura, Richardus, Gabriel cit. dist. 23. & omnes Theologi, excepto Durando eadem dist. q. 7. qui temere & periculose ausus est dicere, quoddam naturales scientias simpliciter certiores esse fidei actu, vel habitu.

Probatum assertio primo ex scriptura 1. Ioannis 5. v. 4. *Hæc est victoria, quæ vincit mundum,* (adeoque omnia mundana) *fides nostra.* Et 2. Cor. 10. v. 4. de fidei robore ac viribus dicitur: *Arma militiæ nostræ, non carnalia sunt, sed potentia Deo, ad destructionem munitionum, consilia destruentes, & omnem altitudinem extolentem se aduersus scientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum, in obsequium Christi.* Quibus verbis significatur, nullam scientiam adeo claram & apertam esse posse, quæ parati esse non debeamus, pro tuenda fide negare, si quoquo modo fidei repugnaret. Quod ex parte re ipsa etiam nunc accidit. Sunt enim quedam principia, quæ etiam in sensu falso, fideique repugnante, a Philosophis olim existimabantur euentia, & tamen iam a nobis, cum ea quidem vniuersalitate, rectissime negantur, vt accidit in mysterio Trinitatis, circa illud, Quæ sunt eadem vni tertio sunt eadem inter se.

54 Secundo idem asserunt SS. Patres. Basilius in psalmum 115. *Fides supra rationales methodos ad assensum trahens.* Chrysostomus homil. 31. in epist. ad Heb. *Nec fides, inquit, dici potest, nisi circa ea, quæ non videntur, amplius quam circa ea quæ videntur, satisfactionem quisque habuerit.* Augustinus lib. 7. confession. cap. 10. *Facilius dubitarem vivere me, quam non esse veritatem (etiam supernaturaliter inspiratam) quæ per ea, quæ facta sunt intellecta conspicitur.* Et Richardus de Sancto Victore, lib. 1. de Trinitate cap. 2. *Quosquos veraciter fideles sumus, nihil certius tenemus, quam quod fide credimus.*

55 Tertio accedit ratio. Quia certitudine obiecti seu infallibilitatis simpliciter certior est fides omni scientiæ seu cognitione naturali, ex dictis

assert. 1. Certitudine autem subiecti seu adhæsi-
onis, quæ certitudine obiecti inferior est, & per
se sola nec digna quidem certitudinis nomine,
est quidem inferior secundum quid, sed non
simpliciter, ex assert. 2.

56

ASSERTIO IV. Fides quidem ratione mani-
festationis seu claritatis cedit supernaturalibus
actibus intellectus & scientiæ, prout sunt dona
Spiritus Sancti; attamen ratione certitudinis
quoad nos, adeoque ratione adhæsiōnis ex ipsa
notitia infallibilitatis, seu non errandi securitate
ortæ, ipsidem antecedit. Ita Sanctus Thomas cit.
articulo 8. ad 3. vbi ait: *Perfectio intellectus & sci-
entiæ (etiam in quantum sunt dona Spiritus San-
cti) excedit cognitionem fidei, quantum ad maiorem
manifestationem, non tamen quantum ad certiores in-
hæsiōnem.*

Et mox rationem adiungit; quia eiusmodi cer-
titudō donorum, non quidem secundū se (cum
hæc immediate etiam nitantur auctoritate Dei
testantis, & quidem aliquo clariori modo, quam
per fidem) sed quoad nos aliquo modo nititur
fide, tanquam principio: Ergo sicut certitudo
principiorum superat certitudinem conclusio-
nis, ita supradicta certitudo fidei superat certi-
tudinem donorum. Antecedens probatur; quia
omnes eiusmodi extraordinariæ revelationes seu
illuminations Spiritus Sancti ad fidei regulam
examinantur, iuxta illud *Probate Spiritus, si ex Deo
sunt* 1. Ioannis 4. vers. 1. Et facile fieri potest,
vt quod nobis quidem manifestius est, minus tam-
en sit certum, ex dictis.

57

ASSERTIO V. Certitudo visionis beatificæ,
vti etiam scientiæ per se infusæ, simpliciter ma-
ior est certitudine fidei. Hæc assertio est extra
controuersiam. Ratio est. Quia vtraque hæc
notitia certitudine quidem obiecti par est, aut
forte etiam maior quodammodo ipsa fide; cum
sicut ista nititur diuina veritate in dicendo, sic
visio beatifica nititur diuina veritate in essendo.
Certitudine autem subiecti, cum vtraque illa sci-
entia supernaturalis sit, & euidens, fidem simpli-
citer superat. Neque dicas, certitudinem vnam
maiores esse non posse altera. Non enim in-
mera priuatione, sed in positiua quadam actus
perfectiōne consistit, etsi per priuationem expli-
cetur, certitudo quidem obiecti per negationem
falsitatis, subiecti autem per negationem formi-
dinis.

58

ASSERTIO VI. Nunquam proinde absolute
dicendum est; hæreticum certius, aut etiam æ-
que certò adhærere suis erroribus, ac Catholi-
ci adhærere per fidem veræ & Catholicæ fidei ver-
itatibus, etiam addendo limitationem, certitu-
dine subiecti. Ita recte docet Bannes hic q. 4. a. 8.
& colligitur ex dictis; etsi non pauci aliter sint
loquuti; in quibus Sotus lib. 3. de nat. & gratia
cap. 10. ait, *hæreticos omnes suorum errorum, quos
catholicos existimant veritates, tantam habere certitu-
dinem (ex parte subiecti) quam nos articulorum fidei.*
Et ibidem dicit, *hoc non esse dubium, & de hoc dubi-
tare, esse puerilem errorem.*

Similiter Molina 1. part. q. 1. a. 5. docet, eius-
modi certitudine, quæ se tenet ex parte subiecti,

*posse hæreticum adhærere interdū certius, id est firmi-
us, errori, quam Catholicus adhærere veritati; & pro-
terum quemvis posse firmius adhærere rei in se dubiæ,
quam cordatus & prudens rei certæ. Quin etiam ip-
se Bannes 1. part. q. 1. a. 5. ait; hoc pacto aliquos
hæreticos firmius adhærere suis erroribus, quam alij suis
veritatibus.* Eodem modo loquuntur Medina 1.
2. q. 109. a. 2. dub. vlt. & Vega lib. 16. in Triden-
tinum cap. 13.

Sed vt dixi, absolute ita loquendū non est. Quia
sola adhæsiō intellectus, quantumuis firma, si-
ne respectu ad obiectum debito modo proporti-
onatum, non est proprie certitudo; nec digna
nomine certitudinis, etiam addendo ex parte
subiecti, sed potius pertinacia seu vana creduli-
tas, vt initio ex S. Thoma & Concilio Tridentino
notauimus: Ergo cum alioqui modus ille loquē-
di non admodum bene sonet, nec modo loquen-
di veterum Doctorum satis sit consentaneus, ab
eo abstinendum est; cum interim res ipsa alijs
verbis multo commodius explicari possit, dicen-
do nimirum, quantā constantia & certitudine per
fidem Catholicis veritati adhæret, tantā obsti-
natione & pertinacia hæreticos adhærere posse
& solere falsitati. Plura de hac re in simili dixi-
mus tom. 1. disp. 1. quæst. 4. dub. 4. vbi de Theo-
logiæ certitudine certitudini fidei subordinata
egimus.

DVBIVM IV.

*De subiecto remoto fidei; specia-
tum an in primo statu innocen-
tia, tum Angeli, tum homines;
an etiam Christus, Propheta,
Apostoli, & ceteri iusti fidem,
& quidem æqualem habuerunt;
itemq; an siue in Beatis, siue in
demonibus, aut hæreticis, nunc
rei ipsa fides existat.*

S. Thomas 2. 2. q. 5. aa. 4.

TAmetsi quidem hæc dubitatio, vti etiam
præcedens, communis fere sit ipsis etiam fi-
dei actibus, præcipue tamen ad habitum fidei
pertinet; ad quam iuxta varietatem quæ sitorum
in dubitatione propositorum, sequentibus asser-
tionibus respondemus; agendo 1. de Angelis &
hominibus in statu primæ cōditionis. 2. de Chri-
sto & Beatis. 3. de demonibus ac damnatis. 4. de
viatoribus ac iustis. 5. de hæreticis, seu erranti-
bus in fide. 6. de æqualitate vel inæqualitate fi-
dei, in eodem vel diuersis subiectis.

ASSERTIO I. Tam Angelus, quam homo, in
prima sui conditione habuerunt fidem. Ita S.
Thomas cit. q. 5. a. 1. Caietanus, Bannes, Arrago-
nius ibidem, Gregorius de Valentia q. 5. pun. 1. i-
temq; Carthusianus, alijq; Scholastici eomuni-
ter in 3. distinct. 23. Zumel 1. par. q. 62. art. 3. &

Valquez

Vasquez 1. par. tomo 2. disput. 135. cap. 3. & 3. part. tomo 1. disp. 53. cap. 1. omnesque recentiores.

Probatum assertio primo ex illo Hebr. 11. v. 6. *Credere enim oportet accedentem ad Deum*: Angelus vero & homo, in prima sui creatione, erant in statu accedendi ad Deum, utpote proprie viatores & needū beati, ut omnes fatentur: Ergo &c. Secundo, Angelus & homo in eo statu habuerunt gratiam, & quidem necdum consummatam per gloriam: sed talis esse non potest sine fide. Ergo &c. Maiorem supponit S. Thomas ex 1. par. q. 62. art. 1. & q. 9. art. 1. *elique dogma Catholicum*, ut recte notauit Bannes hic q. 5. art. 1. etsi quod simul statim cum natura gratiam acceperint, non sit adeo certum, ut videre est apud Sotum lib. 1. de natura. & grat. ca. 5. & dictum à nobis tom. 1. disp. 3. q. 6. dub. 1. Minor probatur ex illo Abacuc 2. vers. 4. & Rom. 1. v. 17. *Iustus ex fide, vivit*. Et Hebr. 11. vers. 6. *Sine fide impossibile est placere Deo*.

Cum hoc tamen non pugnat, quo minus & Angeli, & homo in primo statu creationis, quædam manifesta & euidenti cognitione cognouerint, quæ iam à nobis non nisi per fidem cognoscuntur, ut auctor S. Thomas hic cit. q. 5. a. 1. etsi quænam illa sint obiecta, non explicet: ego de veritatibus quibusdam naturalibus Deum præcipue concernentibus intelligo.

62 Ex quibus refelluntur illi, qui contra hanc communem & certam Theologorum sententiam docuerunt olim, Angelum in statu viæ, & hominem in statu innocentie, non habuisse fidem. Ita sensisse videntur Hugo Victorinus libro 1. de Sacramentis par. 5. capit. 14. & par. 6. capit. 14. Magister in 2. distinct. 23. Alensis in summa de virtutibus collat. 35. articulo 2. & Gandauensis quodlib. 7. q. 14. Sed qui tamen fortassis explicari possunt de cognitione quidem aliqua clario-ri & perfectiori, sed intra latitudinem fidei, ut notauit Arragonius hic q. 5. a. 1. & ex parte S. Thomæ ibidem ad 1. qui eandem quoque sententiam, tacito auctorum nomine refert & refellit. In quam tamen sententiam, quoad Angelos, propendit etiam Durandus in 3. distinctio. 23. quæst. 9.

63 Fundamentum huius sententiæ, quo simul etiam posita assertio impugnatur, est; quia formale obiectum Quo fidei, est reuelatio obscura, non clara ex dictis q. 1. dub. 3. at vero, quicquid sit de homine, recte tamen Angeli in illo statu habuerunt reuelationem euidenti, non autem obscuram; qua de causa etiam omnia obiecta fidei illis erant euidenti in attestante: Ergo &c. Minor probatur. Quia Angelus supremus, de quo est præcipua difficultas, euidenter cognouit & sensit, se habere reuelationem quandam de obiectis fidei; & partim quia supremus erat, partim quia euidenter cognoscebat omnia naturalia, euidenter simul etiam cognouit, eam sibi impressam non esse ab alia creatura: Ergo euidenter cognouit supernaturalem, & à Deo esse.

94 Accedit, quod omnes Angeli euidenter cognoscunt omnes suas perfectiones naturales: Ergo

simul etiam euidenter cognoscere poterant, supernaturales esse actus & habitus gratiæ & virtutum; quos à DEO acceperant: quo ipso simul habebant euidentiā ipsius diuinæ reuelationis, posita in eiusmodi motionibus præuenientis gratiæ, & infusione supernaturalium habituum. Neque absurdum est, Angelos, supposita reuelatione, aliquod ens supernaturale ipsis per modum actus secundi inhærens, saltem sub communi ratione, prout est à Deo solo producibile, & solum quoad quæstionem an est, euidenter & naturaliter potuisse cognoscere.

Ad hoc argumentum sane difficile, varie respondent Doctores. Caietanus & Arragonius hic q. 5. a. 4. itemque Carthusianus, Zumiell, Vasquez loc. cit. videntur negare maiorem, rati reuelationem euidentiā solum in attestante posse esse formale obiectum Quo fidei; cuius tamen oppositum docuimus supra q. 1. dub. 3.

Secundo Bannes hic q. 5. art. 1. alijque nonnulli recentiores negant maiorem; rati nullam dari euidentiā in attestante rerum supernaturalium, nisi Deus ipse attestans clare videatur; quod etiam fere tradit Vasquez 1. par. d. 195. Sed nec istud nobis probari potest; & oppositum non solum probatur adductis antea rationibus, sed etiam alijs pluribus, quæ ab exemplis Prophetarum & Apostolorum desumuntur, præcipue Moysi & S. Pauli, quibus Deus facie ad faciem, & supra communem usum apparuisse & reuelatus fuisse, dicitur; præsertim quia alias prophetia distingui non posset à fide, ut etiam quæstione 1. dub. 3. diximus.

Tertio Gregorius de Valentia hic quæstione 3. punct. 1. simul & priorem Bannis responsionem approbat, probabilius censens, etiam Apostolos non habuisse talem euidentiā in attestante, & aliam ut magis expeditam adiungit, Angelum videlicet etsi habuerit euidentiā in attestante, potuisse tamen nihilominus, & quidem vtiliter, actum fidei circa eadem obiecta elicere. Sed modum quo hoc fiat, non explicat.

66 Respondeo igitur, concessa Maiore formaliter accepta, nempe reuelationem diuinam, quatenus eadem quidem fides nititur, non esse claram, sed obscuram; negando maiorem eodem sensu formaliter acceptam; quasi videlicet reuelatio Angelis facta, quatenus eadem quidem fides nitetur, fuerit clara & euidens in attestante.

Id vero duobus modis declaratur. Primo ut Angelus quidem nullam reuelationem à Deo haberet, nisi re ipsa clare cognitam, modisq; ac medijs euidentijs propositam & intimatam; potuerit tamen nihilominus elicere fidei assensum, qui immediate eiusmodi claritate non niteretur, sed præcise ipsa reuelatione diuina secundum se: etsi interim claritas illa per modum quasi motiui, fidem credibilem faceret, adeoque ex parte propositionis iuuaret ad credendum.

Quod fieri posse facile intelliget ille, qui iuxta doctrinam q. 1. dub. 3. & q. 2. dub. 1. traditam meminerit, reuelationem Angelo factam ut sic formaliter distinctam esse à propositione eiusdem

reuelationis. Illa enim formaliter nihil aliud est, quam assertio seu testificatio quædam exterior diuina, abstrahendo à modo & medio, quo eadem Angelo innotescit. Propositio vero comprehendit modum & media, quibus ipsa Angelo notificatur. Illa igitur fides diuina nititur; hac assensus fidei secundum se non nititur, sed ipsa dumtaxat fidei credibilitas. Illa semper ut sic formaliter obscura saltem negatiue, hoc est, non clare cognita esse debet; hac potest etiam ipsa reuelatio euidenter innoscere.

67 Et confirmatur hæc responsio, quam etiam tradidimus supra quæst. 1. dub. 3, quia euidentia ista in reuelante, erat naturalis in Angelo, ex dictis: Ergo hac supernaturalis fidei assensus secundum se niti non potuit; quia impossibile est, ut ratio formalis obiectiua, seu obiectum formale Quo, habitus seu actus intrinsece supernaturalis, sit naturalis, ut sapius dictum.

Quo argumento generatim probatur, nullum penitus actum supernaturalem in Angelis niti potuisse eam euidentia, tanquam ratione formali obiectiua: & quia tamen nihilominus negari non potest, eos habuisse aliquem assensum supernaturalem circa obiecta ita sibi reuelata, plane fatendum est, eum assensum non potuisse alium esse, quam fidei; utpote quæ sola nititur reuelatione formaliter non euidenti.

68 Alter modus rem eandem declarandi est, si dicamus, reuelationem Angelis factam, diuerso respectu, fuisse claram simul & obscuram, secundum diuersa media; ita scilicet ut quibusdam euidentibus, & simul alijs non euidentibus medijs notificaretur. Quod ita explico. Sicut enim Petrus loquens duobus modis alteri innotescere potest, primo ipsa conditione, tractu, & tenore vocis seu pronuntiationis, qua quidem ratione loquens plerumque non nisi probabiliter innotescit: deinde etiam ex ipsius Petri personali representatione, qua se alteri palam spectandum exhibet: ita secundum proportionem, circa reuelationem diuinam Angelis factam, distinguere possumus duplicem modum, quo ea Angelo innotuerit, vnum scilicet obscurum ex proprijs quibusdam conditionibus diuinæ reuelationis ortum, quo satis quidem credibiliter, non tamen euidenter Deus loquens innotesceret; alterum, quo Deus Angelo, non quidem secundum essentiam clare representaretur, sed in ratione tamen reuelantis, ab eo clare & euidenter agnosceretur. Et ex his duobus reuelandi modis priori dumtaxat nitetur assensus Angelorum; cum posteriori, si quidem medium præstans euidentiam reuelantis esset supernaturale, niteretur assensus propheticus, vel alius quispiam fidei quidem superior, sed visione beatifica inferior.

69 ASSERTIO II. In Christo etiam viatore, alijsque beatis non fuit, nec est fides, siue quoad actum, siue quoad habitum. Ita S. Thomas supra q. 1. a. 4. & in 1. 2. q. 67. a. 5. & 3. part. q. 7. a. 3. & communis Doctorum in 3. dist. 23. & 26. cum Augustino l. 14 de Trinitate, & l. 1. de doctr. Christ. c. 37.

qui generatim docent, in beatis fidem non esse, quicquid in contrarium dixerit Gerfon tract. de vita spirit. cui sententiæ fauet etiam Durandus cit. dist. 23.

Probatur assertio ex scriptura 1. Cor. 13. v. 10. *Ex parte cognoscimus & ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est; tam fidei scilicet, quam prophetiæ obscura cognitio.* Et ibidem v. 8. *Charitas nunquam excidit; siue prophetia euacuabitur; siue lingua cessabit; siue scientia (obscura huius vitæ) destruetur.* Et idem v. 12. *Videmus nunc per speculum in ænigmatibus; tunc autem facie ad faciem.* Et v. 13. *Nunc autem (hoc scilicet vitæ mortalis tempore coniuncta) manent fides, spes, charitas, tria hæc.* Et 2. Corinth. 5. v. 7. *Per fidem ambulamus, & non per speciem; vbi opponitur visioni fides.*

Ratio assertionis est. Licet enim visio beatifica seu lumine gloriæ, non habeat formalem ac physicam repugnantiam cum fidei habitu, ut recte notarunt Scotus, Durandus, & Gabriel, quidquid nonnulli cum Capreolo in contrarium dixerint, habet tamen certe moralem quandam repugnantiam cum actu fidei; qua fit ut conuenienter obscuro fidei assensu credere non possit, qui tam claro & excellenti lumine aliquid videt.

Accedit quod ipsamet imperfectio actus & habitus fidei statum beatificum non decet, ut pluribus dictum supra q. 1. dub. 6. Ex quibus sequitur, nec in Christo quidem fuisse fidem, quandoquidem & ipse ab instanti Incarnationis beatus fuit, ut particulatim docet Sanctus Thomas 3. part. q. 7. a. 3.

Nec obstat primo, quod Beatis quædam reuelantur, quæ in Verbo non vident. Nam & istorum habent euidentiam supernaturalem saltem in reuelante; nec aliunde conueniens est, ut simul etiam per obscuram fidem eadem credant; quamuis retineant piam affectionem credendi conditionatam, & saltem à charitate imperatam; vel credere, si res postulare, vel admitteret, &c.

Nec obstat secundo, quod Irenæus lib. 2. cap. 47. & lib. 4. cap. 25. & Tertullianus lib. de patientia circa finem asserunt, iuxta Apostolum cit. 1. Cor. 13. fidem, spem, & charitatem in cælis permansuras. Hoc enim & verbis Apostoli, & communi cæterorum Patrum explicationi aduersatur, ut dictum, nisi quis putet, eos solum loquutos de fide secundum communem quandam rationem, desumptam ex eodem obiecto materiali, ut notauit Gregorius de Valentia hic q. 5. pun. 2. &c.

70 ASSERTIO III. Sed nec in dæmonibus, aut cæteris damnatis, est verus & supernaturalis fidei habitus, vel actus. Ita S. Thomas hic q. 5. a. 2. vbi quidem solum de dæmonibus loquitur, sed eadem est ratio omnium damnatorum. Quod ita etiam docent Bannes & Arragonius ibidem, & Gregorius de Valentia q. 5. pun. 2. ex communi Doctorum in 3. dist. 23. Nec obstat, quod idem S. Thomas infra q. 18. a. 2. ad 3. dicit, *damnatos magis posse habere fidem, quam spem.* Sensus enim est, statum damnatorum non tam repugnare fidem, quam spem; licet utraque repugnet; spes enim plane tolleretur rationem & statum damnationis, non ita fides.

Ratio assertionis est. Tum quia fides ex sua natura, tanquam fundamentum salutis, ordinatur ad cœlestem beatitudinem: Ergo non decet in ijs permanere, qui ex natura status omni spe eiusdem beatitudinis plane exciderunt. Tum quia & fidei habitus intrinsece donum DEI supernaturalis est, ex dictis; & actus eiusdem non elicitur, nisi interueniente, tam ex parte Dei, auxilio actualis gratiæ, quam ex parte credentis pia motione voluntatis; ex quibus neutrum damnatis competit, vt pote omnis doni & ornamenti supernaturalis expertibus.

74 Nihilominus Durandus in 3. distinctione 23. quæstione 9. contrarium opinatus docet, fidem infusam manere tum in ceteris damnatis, tum etiam in dæmonibus, posito quod isti fidem aliquando habuerint ante lapsum: quam sententiam etiam Gregorius de Valentia hic q. 5. pun. 2. iudicat probabilem, neque à SS. Patrum, aut scripturæ doctrina alienam. Ratio sumitur, tum ex Iacobi 2. fidem dæmonum cum fide peccatorum comparantis. Tum quia damnati nihil admiserunt contrarium fidei ante statum damnationis habitæ. Tum quia alias inter damnatos non distinguerentur fideles ab infidelibus.

75 Sed est sententia falsa, & contra commune, ex dictis. Ad primum patet ex dictis supra dub. 2. assert. 7. Ad 2. responderetur ipsum statum pugnare cum actu vel habitu fidei, vt dictum. Ad 3. responderetur, fideles satis distingui à cæteris, siue caractere baptismali, iuxta Caietanum hic, siue potius ipsius fidei acquisita, ad plura obiecta extensione, iuxta Valentiam.

76 ASSERTIO IV. Est tamen in dæmonibus, alijque damnatis, fides aliqua acquisita & naturalis, ipsamet euidencia credibilitatis formaliter & immediate nixa. Ita S. Thomas, alijque citati ibidem q. 5. art. 2. ex communi omnium. Et est de fide ex scriptura Luca 16. v. 24. vbi diues epulo, non sine fide quadam acquisita, tum Abrahamæ opem implorat, tum fratribus suis ab eadē inferni pœna timet. Et aperte Iacobi 2. v. 19. *Tu credis quoniam vnus est DEVS; bene facis: & dæmones credunt & contremiscunt*: quod tamen, ex verbis antecedentibus de assensu & notitia euidenti ipsius existentia DEI accipi posset.

77 Ratio assertionis est. Quia omnes damnati partim ex manifesta vaticiniorum, quorum memoriam retinent, impletionem; partim ex ipso genere supplicij naturæ ordinem transcendentis; partim ex eo quod nonnulli, vi iudicij saltem particularis, ac per remorsum conscientia intelligunt, se ob infidelitatem damnatos; partim etiam ob cætera motiua fidei multo iam melius perspecta plurimarum veritatum fidei sumam habent euidenciam credibilitatis, si non etiam euidenciam naturalem, aliquarum rerum fidei in attestante. Dæmones quidem certe euidenciam retinent memoriam habitæ semel euidenciam in attestante, propter quam nullo modo possunt dissen-

tire ijs veritatibus fidei, de quibus talem olim euidenciam habuerunt.

78 ASSERTIO V. Omnes autem puri Viatores huius vitæ sunt capaces fidei, sed & B. Virgo, Propheta, & Apostoli; omnesque iusti in hac vita re ipsa fidem habuerunt, & habent: quam & animæ purgatorij retinent. Supponit Sanctus Thomas hic quæstione 5. articulo 2. alijque Commentatores ibidem, consentiunt cæteri Doctores in 3. distinctio. 23. nisi quod Durandus ibidem quæstione 9. num. 12. vniuersim negat in ijs qui immediatam & euidenciam à Deo testificante reuelationem acceperunt, fuisse proprie dictam. Ratio primæ partis de Viatoribus huius vitæ est, quia omnes capaces sunt diuinæ gratiæ & æternæ salutis, quæ sine fide nulli contingit, iuxta illud Hebr. 11. v. 6. *Sine fide impossibile est placere DEO. Credere enim oportet accedentem ad Deum.*

Secunda pars de iustis omnibus huius vitæ patet, tum ex eodem Apostoli testimonio, ex quo colligitur, sine fide iustitiam in hac vita non consistere, tum ex toto contextu Apostoli eodem cap. 11. ad Heb. vbi à primo Abeli iusto quasi ad vltimum probat, & ostendit, eos per fidem placuisse Deo, speciatim vero Abraham, Isaac, Iacob, Moysen, Dauidem, Samuelem, aliosq; Patriarchas & Prophetas fidem habuisse, ac per eam salutem obtinuisse: eademq; imo maior est Beata Virginis, & Apostolorum ratio; de quibus omnibus generatim dici potest illud eiusdem Apostoli vers. 39. *Et omnes testimonio fidei probati sunt.*

79 Tertia pars probatur; quia animæ purgatorij & iustæ sunt, & claræ Dei visionem necdum adeptæ: Ergo fide non carent. Accedit quod adhuc in via versantur ad beatitudinem consequendam, eamq; sperant & expectant; quæ spes fidem supponit. Denique nulla est causa, ob quam fidem, quam in hac vita habuerant, amiserint.

Nec obstat, quod B. Virgo Apostoli & Prophetæ, vt & animæ purgatorij habuerunt euidenciam rerum fidei in reuelante. Nam præterquam quod Propheta, & forsitan etiam Apostoli, non de omnibus fidei veritatibus talem euidenciam habuerunt, facile fieri potuit, vt nō obstante eâ euidencia de ijsdem obiectis fidē habuerint; vno ex duobus modis explicatis circa assertionem primam de Angelis; præsertim vero modo posteriori, qui facilius prophetis eiusmodi reuelationibus applicari potest. Deniq; abstrahendo à proprijs & particularibus reuelationibus ijsdem omnes credere potuerunt ob comunem reuelationē aliunde Ecclesiæ factam, ex communibus fidei motiuis.

80 ASSERTIO VI. Etsi qui per inadvertentiam, ac citra pertinaciam alicui veritati fidei dissentit, fidei supernaturalis habitum non perdat: hæreticus tamen, seu quiuis alius, pertinaciter vel vni tantum veritati fidei dissentiens, amittit habitum supernaturalis fidei. Ita S. Thomas hic quæst. 5. artic. 3. Caietanus, Bannes, Arragonius ibidem Gregorius de Valentia punct. 3. & comunis Doctorum in 3. dist. 23. contra Durandum ibidem q. 9. num. 8. temere sentientem, etiam hæreticos

quoad cætera obiecta retinere habitum fidei diuinæ. Ratio primæ partis est; quia ratio credendi in eo, qui citra pertinaciam alicui veritati fidei dissentit, respectu cæterorum obiectorum, adhuc viget & permanet; quæ proinde non minus quam antea credere potest.

81 Secunda pars probatur primo ex scripturâ id satis aperte docente. Ideo enim 1. Tim. 1. vers. 19. de hæreticis dicitur, quod repellentes bonam conscientiam, circa fidem naufragauerunt, ex quibus est Hy-menæus & Alexander. Item 2. Tim. 2. v. 18. de iisdem dicitur; Qui à veritate exciderunt, dicentes resurrectionem esse iam factam: & subuerterunt quorundam fidem. Et 2. Tim. 3. v. 8. Ita & hi resistunt veritati, homines corrupti mente, reprobi circa fidem: quia autem circa fidem reprobi sunt, nullam veram & diuinâ fidem habent.

Secundo idem probatur ex Concilio Trident. sess. 6. cap. 15. vbi id aperte asseritur, his verbis: Aduersus etiam hominum quorundam callida ingenia, qui per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium, asserendum est, non modo infidelitate per quam & ipsa fides amittitur, sed etiam quocunque alio mortali peccato, quamuis non amittatur fides, acceptam iustificationis gratiam amitti. Et si Valentia loc. cit. cum alijs putet, id ex instituto ibidem non definiri. Idem significant SS. Patres, dum idcirco asserunt, hæreticos extra Ecclesiam esse, vt dictum q. 3. dub. 2.

82 Tertio accedit ratio S. Thomæ. Quia species cuiuslibet habitus, inquit S. Thomas, dependet ex formali ratione obiecti, qua sublatâ, species habitus remanere non potest. Formale autem obiectum fidei est veritas prima, secundum quod manifestatur in scripturis sacris, & doctrina Ecclesiæ, quæ procedit ex veritate prima. At vero in eo, qui pertinaciter errat in vno fidei articulo, non viget, nec vni habet ea ratio formalis obiecti fidem specificans. Tum quia talis non inhæret infallibili auctoritati Ecclesiæ, quæ secundum nos est regula certissima cognoscendi reuelationem diuinam. Tum quia eo ipso, quod semel dissentit diuinæ reuelationi sufficienter propositæ, facit eam, quantum in se est, fallibilem. Tum quia talis sibi obstruit viam, quo minus ob diuinam reuelationem fide indubitata quicquam omnino possit prudenter credere: quandoquidem aliquid, quod ipsi non minus, quam cætera, prudenter credibile redditum est, negat.

83 Alia ratio est: quia habitus fidei est habitus per se infusus, vt dictum dub. 2. tales autem habitus amittuntur etiam per vnum actum formaliter contrarium. vt patet in spe, & in charitate. Secus fit in habitibus acquisitis; qui vt per plures actus acquiruntur, ita non nisi per plures destruantur, vt proinde sine ratione ab his ad illos argumentetur Durandus. An autem etiam vna cum fide amittatur habitus Theologiæ quod asserit Valentia loc. cit. diximus tomo I. disp. I. q. 4. dub. I.

84 ASSERTIO VII. Hæretici tamen nihilominus habent ac retinent fidem acquisitâ ac naturalem earum veritatum, quas non negant. Ita S. Thomas cit. art. 3. ex communi. Ratio est, quia cum etiam fideles, præter veros ac supernaturales actus fidei, sæpe eliciant actus alios mere naturales

fidei acquisitâ, de iisdem obiectis materialibus, hinc fit, vt superuenient hæresi, maneat idem habitus naturalis fidei acquisitæ; non secus ac ipsæ species intelligibiles permanent: ex quo sequitur, vt ij nihilo fere minus habiles appareant ad credendum, quam fuerunt antea. Idem diximus de Theologia naturali & acquisita loc. cit. Ex quibus etiam refutata manent fundamenta Durandi.

85 ASSERTIO IIX. Fides potest in vno maiore esse, quam in alio. Ita S. Thomas cit. q. 5. a. 4. ex communi: & est assertio de fide certa ex scriptura Matthæi 8. v. 10. Non inueni tantam fidem in Israhel. Matthæi 14. v. 31. Modice fidei quare dubitasti? Matthæi 15. v. 28. O mulier magna est fides tua. Luca 17. v. 5. Dixerunt Apostoli Domino. Adauge nobis fidem. Ioannis 20. v. 29. Quia vidiisti me, Thoma, credidisti, beati qui non viderunt & crediderunt. Rom. 2. v. 3. Sicut vnicius Deus diuisit mensuram fidei. 2. Cor. 10. v. 15. Spem habentes crescentis fidei vestra. Et 2. Thess. I. v. 3. Supercreuit fides vestra.

86 Vnde patet, etiam in eodem homine vno tempore maiorem fidem esse posse, quam alio. Ratio est. Potest enim fides crescere tum ex parte obiecti materialis explicite crediti; ita vt vnus alio explicatiorem fidem habeat, ex dicendis quæst. sequenti; tum ex parte subiecti, & quidem tam secundum firmitudinem ac intensiorem maiorem ipsius actus credendi, quam secundum maiorem deuotionem voluntatis, seu credendi promptitudinem; vt magis patebit quæstione sequenti.

DVBIVM V.

An, & qua certitudine quisque in se ipso fidei præsentiam cognoscere possit; & quinam sint eius effectus; deque intellectus & scientiæ fidei affinis donis.

S. Thomæ 2. 2. q. 6. a. 1. & q. 7. & 9.

87 PRIMUM quæsitum est, an & qua certitudine quisque scire possit se habere veram fidei diuinæ & supernaturalis actum seu habitum. De hac re iam antea tractata tom. 2. disput. 6. quæstio. 4. dub. 5. breuiter sequentes assertiones statuimus.

87 ASSERTIO I. Fidei certitudine, seclusa speciali reuelatione, scire non possumus, nos habere verum & supernaturalem actum seu habitum fidei. Ita ex communi sententia docent, Durandus in 1. distinct. 17. q. 4. Ruardus art. 9. & 14. Vega libro 9. in Tridentinum cap. 3. 6. Aiala de traditionibus part. 2. cap. 1. Sotus libro 3. de nat. & grat. cap. vlt. Gregorius de Valentia hic quæstione 6. punct. 1. etsi contrarium dixerint Scorius in 3. distinctione 23. Caietanus, & Bartholomeus Medina 1. 2. quæstio. 112. art. 5. & Bannes hic q. 6. a. 1. quibus fauet S. Thomas 1. 2. q. 112. a. 5. ad 2. cum ait, Omnem habentem fidem

certum esse se habere fidem; sed qui loquitur de veritate fidei ex parte obiecti, ut dictum loc. cit.

Ratio est; quia reuelationes communes de existentia seu presentia fidei, sunt generales tantum; quæ proinde particulatim singulis absolute applicari non possunt, sed solum sub conditione si quis fructuose Sacramenta perceperit, aut debitum studium ad comparandam fidem contulerit; de quo nullam infallibilem certitudinem habemus. Sicut tamē quisque infantem baptizans ex fide credit, eum esse valide baptizatum, ita etiam eadem fide credit habitus fidei, spei, & charitatis eidem infusus esse; cum in eo nullum possit esse impedimentum fructum & effectum Sacramenti impediens, secus est cum is, qui baptizatur est adultus.

88 ASSERTIO II. Sed nec proprio experimento euidenter quisque in seipso fidei diuinæ presentiam scire vel cognoscere potest. Ita cum Scoto in 3. distinct. 23. quæst. vn. & Gabriele eadem distinct. quæst. 2. art. 2. conclus. 2. docent Gregorius de Valentia hic q. 6. punct. 1. & Bannes ibidem a. 1. etsi contrarium dixerit Caietanus eodem a. 1. cui fauet Augustinus l. 13. de Trinitate, asserens, vnumquemque in corde suo videre fidem, si credat. Sed quod intelligi potest de assensu fidei generatim spectatæ, ex parte obiecti materialis crediti, abstrahendo an sit assensus fidei acquisitæ & naturalis, an vero supernaturalis & infusa.

89 Ratio est; quia euidenti experientia scire non possumus, nos vere ob reuelationē diuinam, tanquam rationem formalem obiectiuam assensus, adeoque actu plane infallibili & supernaturali credere: tum ob similitudinem actuum naturalium & supernaturalium circa idem obiectum materiale versantium; quæ causa est, cur etiam charitatis presentiam in nobis euidenter non sentiamus: tum quia alias sequeretur, nos habere euidentiam rerum fidei ipsiusque diuinæ reuelationis, saltem in attestante, quandoquidem euidentis est, quod fide diuina, hoc est, vere ob diuinam reuelationem creditur, falsum esse non posse, ex dictis q. 1. dub. 5.

90 ASSERTIO III. Probabilis tamen, & subinde moraliter certa eius rei cognitio à singulis haberi potest. Ita communis apud citatos: & colligitur ex illo Apostoli 2. Cor. 3. v. 5. Vosmet ipsos tentate, si estis in fide: ipsi vos probate. An non cognoscitis vosmet ipsos quia Christus IESVS in vobis est, nisi forte reprobi estis? Ratio est; quia ex studio & conatu ad fidei diuinæ actus exercendos adhibito, facile quisque probabilem, ac subinde etiam moraliter certam eiusmodi cognitionem sibi comparare potest, ut à potiori constat exijs, quæ de gratia & charitate pluribus diximus cit. tomo 2. disputatione 6. quæstione 4. dub. 8. Vbi hac de re plura.

91 Secundo quæritur, quinam sint fidei effectus. Respondetur cum S. Thoma hic quæstione 7. articulo 1. & 2. præter actus ab habitu fidei elicitos siue productos, de quibus quæst. seq. duos potissimum esse diuinæ fidei effectus, nempe ti-

morem Dei, & purificationem cordis. Primus effectus colligitur ex illo Iacobi 2. v. 19. Demones credunt, & contremiscunt. Si enim ex naturali fide, demonum proportionatus ei timor, scilicet naturalis exoritur; etiam ex fide supernaturali proportionatus eidem timor Dei, utiq; supernaturalis prodibit.

Ratio est. Quia per fidem apprehenditur Deus tum ut vindex peccati, tum ut summum bonum, cui subdi & parere omnes debent. Ex prima consideratione nascitur timor Dei seruilis; ex altera timor filialis, quo à Deo separari, eumque offendere ob suam bonitatem veremur. Hic effectus proprius est fidei formatæ; ille informis: quamquam etiam ex formata prodire quandoque possit & debeat, ut dicitur disp. sequent. de spe.

Alter fidei effectus patet ex illo Act. 15. vers. 9. DEVS nihil discreuit inter nos & illos, fide purificans corda eorum. Ratio est; quia purificatio cordis, consistens in immunitate à peccati, prauorumque affectuum contagione, oritur tum ex cognitione diuinæ Maiestatis; tum ex perspecta rerum caducarum vilitate, quam vtramque cognitionem fides præstat. Atque eadem ratione cum fides sit fundamentum totius humanæ salutis, etiam cetera quæ ad salutem hominis pertinent, effectus fidei aliquo modo censerī possunt, iuxta Apostolum ad Heb. 11. vbi fidei omnium virtutum actus velut eius quidam effectus tribuuntur; ut obedientia, cultus diuini religiositas, prouidentia de futuris, contemptus mundi, hospitalitas, patientia in persecutionibus, Martyrium ac mortis perpessio, ac operum quoque mirabilium perpetratio; quæ omnia Apostolus pluribus scripturæ exemplis sigillatim confirmat.

Nec dubium, magnam causam impietatis, ac vitiorum in hoc mundo grassantium, esse defectum fidei; siue quia ea raro exercetur, siue quia bona malaque futuræ vitæ, eiusque æternitas non firmiter & viuaciter, aut certe non supernaturali, sed naturali tantum quodā assensu creduntur, iuxta illud Moysis, Deuteronomij 2. v. 29. Primum scaperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent. Et Eccli 7. v. 40. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua; & in æternum non peccabis. Et Isaia 57. v. 1. Non est, qui recogitet corde suo, &c.

93 Tertio quæritur, quinam sit ratio donorum, intellectus & scientiæ, tanquam fidei affinium habituum. De qua re agit S. Thomas hic q. 8. & 9. Quia enim septenarius donorum numerus ex probabili sententia septem principalibus virtutibus respondet, tribus scilicet Theologicis, & quatuor cardinalibus, ut dictum tom. 2. disp. 3. q. 6. dub. 1. idcirco S. Thomas singulis quibusque eiusmodi virtutibus (temperantia excepta) etiam donorum eisdem respondentium seu affinium tractationem subiungit. Verum quia de ratione, numero, distinctione, & comparatione donorum Spiritus Sancti inter se, ac speciatim de dono intellectus & scientiæ; quæ ob similitudinem materiæ fidei annectit S. Thomas hic loc. cit. pro ratione instituti fatis egimus, nihil opus est ea hoc loco reperere. Tantum hæc duo annotentur.

Primum,

94

Primum; etsi S. Thomas tum hic q. 9. a. 2. in corp. tum in 1. 2. q. 63. a. 4. & 7. significare videatur, donum sapientiæ à dono scientiæ distinguui, ex parte obiecti materialis, nempe quod per illud generatim perficiatur iudicium intellectus circa res diuinas; per hoc iudicium circa res creatas seu humanas; quod etiam docet Gregorius de Valentia hic q. 8. punct. vnic. melius tamen & accommodatius ad mentem S. Thomæ hic q. 9. art. 2. responsione ad 3. & infra q. 45. art. 2. ad 3. distinguui ex parte obiecti formalis seu medij: quod nimirum, etsi vtrumque donum perficiat intellectum ad rectum iudicium ferendum, mediante quodam peculiari instinctu Spiritus Sancti, de rebus credendis & agendis, idque tam diuinis, quam humanis, & creatis; attamen donum sapientiæ pro medio habeat causas altissimas adeoque diuinas; scientiæ vero donum pro medio habeat res creatas, vt etiam notauit Caietanus hic q. 9. a. 2.

95

Alterum est; S. Thomam præter morem in alijs virtutibus obseruatum, duo hæc dona Spiritus Sancti, Intellectus scilicet & scientiæ, eidem virtuti fidei subiungere & annectere; cuius ipse rationem reddit quæst. 9. art. 1. ad 3. Cum enim sibi obiecisset, donum esse perfectius virtute; ac proinde vnum donum sufficere ad perfe-

ctionem vnius virtutis: cum ergo virtuti fidei respondeat donum intellectus, non respondere eidem donum scientiæ; nec apparet, inquit, cui alijs virtuti respondeat: ad hoc respondet Sanctus Thomas, dona esse perfectiora virtutibus moralibus & intellectualibus, non virtutibus Theologicis; sed magis omnia dona ad perfectionem virtutum theologicarum ordinari velut ad finem: & ideo non esse inconueniens, si diuersa dona ad vnam virtutem Theologicam ordinentur.

Hæc vero etsi probabiliter dicantur, nihilominus tamen, quia quibusdam verius videretur, dona Spiritus Sancti ex suo genere esse perfectiora virtutibus etiam Theologicis, hoc ipso, quod ex altiori motiuo, speciali nimirum instinctu Spiritus Sancti procedunt, & potissimum ad actus præstantiores virtutum ordinantur; simul etiam quia iuxta distributionem sancti Thomæ, non feruatur debita proportio septenarij numeri virtutum & donorum, nec superest donum, quod virtuti temperantiæ respondeat, ideo non improbabiler dici potest, donum scientiæ non tam respondere fidei, quam virtuti temperantiæ, quatenus exhibet & moderatur affectum inordinatum rerum sensibilium. Sed de qua re non est magnopere laborandum, Vide S. Thomam.

QVÆSTIO VII.

De actibus fidei, tum internis, tum externis; deque gratijs gratis datis fidem concernentibus.

S. Thomas 2. 2. q. 2. & 3.

Resoluetur hæc quæstio sex dubitationibus. I. Quid, & quotuplex sit actus fidei; quid credere, & quotuplex; & quomodo distinguatur credere Deo, credere Deum, & credere in Deum. II. Qua, & quotuplex sit necessitas actus fidei; speciatim an & quid siue ex obiectis naturalibus siue supernaturalibus necessitate præcepti credendum sit omnibus. III. An, & quid necessitate præcepti credendum sit omnibus; & quando præceptum fidei obliget. IV. An & qua ratione actus fidei sit meritorius, ac necessario bonus. V. An, & qua ratione externa confessio fidei necessaria sit ad salutem; quæ in ea re sint obseruanda regule. VI. Qua ratione gratia gratis data se habeant ad fidem; quot item, & quamam sint; & quæ singularum sit ratio; an etiam sint habitus.

DVBIVM I.

Quid, & quotuplex sit actus fidei; quid credere, & quotuplex; & quomodo distinguatur credere Deo, credere Deum, & credere in Deum.

S. Thomas 2. 2. q. 2. a. 1. 2. & q. 3. a. 1.

1

PLeraque præcedenti quæstione disputata de habitu fidei, etiam actibus fidei communia sunt; præsertim quæ de certitudine, & sub-

iecto, tam propinquo, quam remoto fidei, deque præsentie eiusdem notitiæ docuimus: Præter quæ tamē speciales aliæ difficultates de actu fidei,

cum.